

перещь

№ 25. 1943 р.

ЖУРНАЛ САТИРИ Й ГУМОРУ

РІК ВИДАННЯ II

ПЕРЕЦЬ У ХАРКОВІ

Малюнок Б. Фрідкіна.

— Надовго до нас, товаришу Перче?
— Та от підмету другу столицю й подамся до першої.

Здравствуйте, земляки мої! Виходить, знову я з вами. Казав же, розлучаємось не надовго.

Прибув до Харкова в усій своїй перчанській військовій і тиловій амуніції. Перчина за поясом, тютюн—у носі. Іду, матнею вулицю мету. А замітати є що... Німчура такого тут насобачила... До чого я чоловік з характером, а дивитись спокійно не можу...

Іду по Сумській... Отут ми колись по чарці з дідом Перчилом випивали, холодцем із хрінном закусували... Ех, було!.. Дивлюсь—у парку, на чорному граніті Тарас Григорович... Як скеля, стоїть, непорушний... Гнівний, як уся земля наша. Став я на коліно, поцілував землю, схилив чоло і сказав:

— Наше слово, наша пісня і наш сміх не вмруть, не загинуть...

Аж тут підходить до мене делегація. Ёй-бо, мене зустрічають.. Оточили з усіх боків, тискають, цілують.

— Як поживаєте?

— Який тираж маєте?

— З ким воюєте?

— На скільки фарб друкуєте?

А хтось, мабуть, із старих моїх почитателів, узяв та й бухнув:

— Може, хоч трохи дотепніші стали? Чи й досі ще рідкозубі?

Я почервонів, як моя перчиця, хотів уже огризнутись, коли мені на тарілці хліб-сіль підносять: півкіло хліба, сто грамів горілки і перепустку до їдальні по першій наркомторгівській категорії.

Ну, тут я вуса підкрутив.

— Хліба не цураюся, а зуби... Народ наш зубатий!.. тут пригадав я ситуацію, що трапилась з конюшнями ветеринарного інституту. Не чули? Харківській міськраді товаришеві Селіванову вдалось, що ті конюшні, як рецидив окупації, тхнуть кізьяком.

— Розібрать на корню!—сказав товариш Селіванов. І розібрали. А добрі були конюшні і по воєнному времені стали б у пригоді. Кажуть, що згодом голова міста каявся, що дав такий наказ, та це був запізнений рефлекс його думання.

Не нам'ятаю, на котрійсь годині моєї промови хтось кинув репліку:

— Диви, а він жарить, як актор, напам'ять... Відважний старий! Багатьом промови пишуть секретарші, вони їх так нудно читають, що на лобі аж піт виступає, бо найголовніша турбота такого оратора—не переплутать сторінок, а ви, товаришу Перець, проти моди?.. Так і запишемо!

Десь надвечір я скінчив свою промову. Нахилився до тарілки, щоб ту хліб-сіль прийняти. Дивлюсь, а хліба вже нема й звання.

Делегати трохи зніяковіли.

— Це,—пояснюють,—поки ви тут промову чесали, люди похляли, то й хліб ваш ум'яли.

А той, що закидав мені рідкозубість, знов в'їдливо запитав:

— Чи ваш журнал критикує отих, що люблять товкти воду в ступі?

— А як же! Це ж є наш святий перчанський обов'язок.— На всякий випадок я відступив трохи в бік. На цьому і скінчилась моя перша зустріч з населенням.

Пішов я далі в парк. Знайшов купу цеглин, де ясно написано, що «мін не обнаружено». І почав писати передову до «Перця», або, як у нас їх звикли звати—«Універсал».

Хильнув з баклажки для натхнення і вивів:

— Землякам моїм, харків'янам, мертвим, живим і ще ненародженим, нащадкам славнозвісного Харка, Сковороди і того письменника, що сотворив «Шельменка-денщика»,—моє дружне перчанське посланіє.

АРТИКУЛ
ПЕРШИЙ

Вітаю вас, дорогі земляки, із звільненням від німецької неволі! Кажуть, бог, коли скінчився всемирний потоп, показав на небі райдугу. Ну, ми, хоч і не такі всемогуті, а, проте, в Москві на честь вашого визволення такий фейерверк двинули, що від того світла у Гітлера в очах потемніло.

АРТИКУЛ
ДРУГИЙ

Повідомляю, що з Енського числа моя перчанська ставка переходить до Харкова. Виходимо нормально. З запізненням не більше, як на три тижні. Ціна—один карбованець за номер. Більше одного примірника в руки не відпускаємо.

АРТИКУЛ
ТРЕТІЙ

Власне, це треба було записати до книги скарг, та, на жаль, ми ці книги до Харкова ще не завезли. А скажусь я, Перець, ось на що: поспішав до Харкова, рвався сюди, як на фронт, а приїхав—і знову потрапив у глибокий тил. Навіть театри і кіно працюють нормально. Навіть міліціонери штрафують уже, коли не так вулицю переходить. А вчора якась роззява п'яного переїхала на Катеринославській вулиці. Ну, словом, тилова життя з усіма її бебехами.

Хіба угонишся за Червоною Армією?

АРТИКУЛ
ЧЕТВЕРТИЙ

Тут я звертаюся виключно до тих харків'ян, які ще розкидані по всіх усюдах і зараз у вузлі складаються, до рідного міста збираються. Є серед вас мої давні знайомі, підшефні, так би мовити. Отже, не забудьте, прихопіть з собою всі свої клейноди і причандали: бюрократизм, тяганину, крючкотворство, підлабузництво і всякий подібний цьому вантаж. Кладіть все в чамайдани! Мені, Перцю, веселіше буде, коли повернетесь ви сюди, «святі та божі, праведні та піснорожі». Буде кого брати за лисину і садвити на їжака.

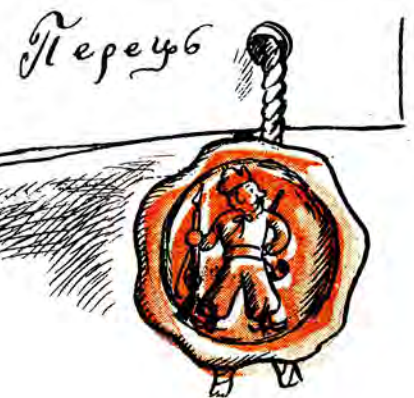
АРТИКУЛ
П'ЯТИЙ

А ще звертаюся до земляків моїх, на фронті суших і німців б'ющих:

Добивайте їх за Дніпром, женіть з нашої хати аж за Карпати! Будьте до ворога лютими, хай шумить земля наша салютами!

До нових зустрічей, друзі! Будемо німчуру до цня нищити. Роботи попереду багацької!

НА СУМСЬКІЙ

I

Вони стоять поруч—мати і дочка—і вголос читають оголошення.
— Добре, що наша майстерня знову буде на Сумській,—наже мати, і полегшено зітхає.—Люди вже звикли, що ми на цій вулиці робимо.
Вони входять у приміщення і знаходять секретарку, що реєструє працівників майстерні.

— Драстуйте!—каже секретарка і задоволено всміхається. — Наші давні знайомі, Зараз обох запишу.

— Чому обох?—дивується мати.—Пишіть усіх шістьох. Усю сім'ю пишуть, Старша, Марійка, через три дні прийде—в госпіталі після німців одлежується. Друга, Софія, з Балашова вже виїхала. Середуца, Ганна, з фріцевого ешелону втекла, ми з мизиночкою сьогодні починаємо.

— Добре!—каже секретарка і починає записувати. Потім вона перераховує і каже:

— Ви, напевно, помилились, тут п'ять, а ви сказали, що усіх шість буде.

— Так і є шість,—суворо відказує мати.—Ви ж про мого чоловіка забули, що на фронті. Я за двох працювати буду.

II

По Сумській вулиці повільно йде високий ділуган, схожий на Григорія Сковороду в молодості. Він спинається перед кожним будинком—розбитим чи спаленим і оглядає його, ворущаючи губами.

Його стрічає інший чепурний дідок—отаким був би Махайло Коцюбинський у літах.

— Драстуйте!—каже він,—тільки я вам трохи дивуюсь. Чим це ви так заклопотані?

— Хіба не бачите? Вікна лічу.

— Та бачу... Але ви ж не будівельник, а наскільки мені вже тридцять років відомо,—ветеринарний лікар.

— А ви хіба не знаєте, що в мене син будівельник?

— За це знаю. Але він же на фронті.

— Отож що на фронті. Я йому в листі пишу, щоб за кожне розбите вікно—фріца поклав. Бувайте здорові, бо поспішаю.

— Ні, ні,—заметушився чепурний дідок, — мій Юрко—лейтенант—теж колись по Сумській у школу бігав. Давайте лічити вдвох.

III

Його прізвище на цій центральній вулиці популярніше за прізвище будьякого актора. Його ім'я рідне мешканцям будинків по Сумській, як ім'я близької, дорогої людини. Багато, багато людей хотіли б з ним познайомитись, потиснути руку, поцілувати. А ось завідувач райошадкаси Сергій Панченко, виявляється, має до нього претензії.

— Приїхав я з Куп'янська,—розповідає він,—йду з вокзалу. Бачу на будинках крейдою—«мін не виявлено». І прізвище. І дата. Видно, товарищ, визначний на своїй роботі, працює акуратно і лише розписки. Почав до нього ставитись з довірою, а диви, що вийшло...

Входжу в будинок з таким написом, і увяв собі, знайомлюсь з однією молодого громадянкою. І такі в нас почались переживання, що ми вирішили в день взяття міста Одеси відсвяткувати весілля. А в старості обов'язково запросимо отого незнайомого сапера, бо тут він виявив свою неувважність; серце мое наскочило на міну і вибухнуло.

IV

Ця ніч видалась Килині Павлівні безкінечною.

Вона десять разів виходила на вулицю та ще миготіли зорі і не займалось рожевістю видноколо. Так і не дочекавшись світанку, засукала рукава, вилізла на підвіконня і, тримаючись руками за лутку,

ТАРАС БУЛЬБА Й ОСТАП

(До відкриття Чугуївського Суворовського училища)

Малюнок Б. Марковича.

— Ану, повернись-но, синку!..

почала намілювати шибки. «Ще навіть краще,—подумала вона.—Нічого не видно, отож голова не закружиться. Я ж така боягузка»...

Отак робила, коли почула раптом знайомий голос:

— Та невже це ви, Килино Павлівно?

— А хто це? Мені звідси не видно.

— А вигляньте, бо я вас відразу пізнала...

— Та боюся! Ще голова закружиться, впаду... Здається, ми з вами до Куйбишева разом їхали?

— Ні, не бувала я в Куйбишеві.

— Тоді знаю. Вдвох в госпіталь до поранених ходили.

— Теж ні... Не пізнаєте?

— Знаю. Вдвох цукор одержували.

— Ні, Килино Павлівно, ми в значно гірших умовах з вами стрілися. Нас обох німці в підвал загнали і все допитували, де партійні живуть, а ви все своє: «Не знаю і не знаю». Ви молодець, Килино Павлівно!

— Боже ж ти мій!—вигукнула Килина Павлівна, і забувши за те, що в неї може закружиться голова, глянула вниз.

— Яка ж я щаслива, що ви живі, сусідонько, — сказала вона ніжно,—я так боялась, що вони закатують вас. Бачите, не по-їхньому вийшло, а по-нашому.

— По-нашому, Килино Павлівно!

Юхим МАРТИЧ.

Малюнок Ф. Борисенка.

Витягсь у тигровій шкурі.

Від вільних братів — звільненому братові.

НАДГРОБНА АРІЯ

(У виконанні гаулейтера України Еріха Коха)

Малюнок О. Козюренка.

Що наше життя?—Гра!
Сьогодні ти, а завтра я...

БЕЗ ТЕБЕ, ЯК БЕЗ РУК...

Вулицею тікають німці. Чути близький стрекіт кулеметів.

Стара бабуся перебігає вулицю. Наштовхується на цибагато німця, який жив у неї в хаті, вигнавши бабуся в саж.

— Тьху!—плюнула стара.—Куди це тебе несе лиха година?

— Виезжалъ, бабка.—відповів німець.—Ти будеш скучайль без вєсьолі Фріц?

— І ти, господи! Аж он поки скучатиму. Без тебе ж, як без рук. І плюнути буде ні на що.

ПРИГОДА НА БОЛОТІ

Якось Гітлер викликав до себе в Берхтесгаденський замок румунського цигачака Антонеску і угорського блязня Хорті.

— Розсобачились!.. Бунтуєте?!? — суворо запитав фюрер своїх васалів. — Брехуном мене називаєте?

— Боронь боже! — вужем вигнувся Антонеску.

— Та що ви! — не сказав, а зітхнув Хорті.

«І звідки він все знає?—подумав кожен з них. —Адже справді він усім брехунам брехун».

— Добре! — вів далі Гітлер. —Зараз ми перевіримо, хто з нас брехун: ви, чи я? Тут недалеко є чудодійне болото. Людина, яка завжди говорить правду, може сміливо ходити ним. Але горе брехунові.. Він одразу загрузне в трясовині..

За кілька хвилини всі трое були біля болота.

— Іди!—сказав Гітлер, звертаючись до Хорті. Той неохоче

зробив крок уперед і одразу ж захряс по коліна..

Слідом за Хорті пішов Антонеску. Він занурився по самого пупа.

— Будете тепер базікати, брехунці жалюгідні!—заволав фюрер.

Настала черга Гітлера. Він сміливо ступив у болото, постояв хвилинку, і потім стрибнув на берег.

— Бачили?

Навіть підоснови у нього були сухі.

Антонеску і Хорті мовчали, здивовано роззявивши роти..

* * *

Ввечері Гітлер нахвалявся Герінгові:

— Здорово я їх провчив!? Тепер будуть слухняніші..

— Але.. Пробачте.. Я не все розумію.. Як це могло статися?

— Дуже просто! — зареготав Гітлер. —Справа в тому, що я раніше послав на болото Геббельса.. Мені лишилось тільки стати йому якраз на маківку.

РАДОЩІ МАЙОРА ФОН ГУНДЕРТШВАЙНА

Осінь. Ранок. П'ять берез. Лоза, Гундертшвайна на бруствер виповза.

Од напруги капа піт із скронь.

Вигляне майор і в крик:

— «Вогонь!»

Міни виють у повітрі, свищуть,

А майор гукає:

— «Вправо! Ближче!»

І летять на вітер бліндажі.

Радощі майора—без межі..

Та дзвенить раптово телефон.

Сполотнів і знітився гер фон,

Загарчав у трубку генерал:

— «Бецман! Дурень!! На весь фронт

скандал!!!

Ви громили наш передній край»..

* * *

..Радуйся, майор фон Гундертшвайн!

П. МАТВІЄНКО.

Дюча армія.

ЖИТТЯ ІДЕ ВПЕРЕД

В Харківському університеті, після дворічної перерви, розпочалось навчання.

Малюнок Я. Дайца

ПРОФЕСОР. — ...Минулого разу ми з вами спинилися на...

ХАЗЯЇН ТА СОБАКА

В однім дворі на смітнику жили два пси,
Та вже такі були служакі!
Хазяїн скаже:—«Те подай! Те принеси!»—
Так з чотирьох і кинуться собаки,
Хазяїну усякий хоче догодити,
Бо в них він був крутий.
Отож відмовитись не смій,
Бо будеш битий.
А щоб собаки ті були слухняні,
Хазяїн мав ще й батоги дротяні.
Та якось трапилося так,
Що собак
Хазяїн пожалів:
На смітник кістку викинув, що сам не з'їв,
І наказав:
—«Гризіть,
Та вірою мені служіть!»
Схопили кістку пси
І ну її по смітнику тягати,
Від радощів деруть носи,
Від злості зуби скалять та гарчать.
Той тягне, впершись чотирма, а той на задні сів,
Готові вже зчепитися зубами...
Та страх бере: цього хазяїн не велів,
За це сіктиме батогами.
Ще й кістку візьме геть,
Тоді хоч круть, хоч верть...
Гризуться так, а кістку поділити не вдається...
Хазяїн бачить та сміється.
* * *

Так деякі німецькі васали,
Коли до Гітлера в кумпанію пристали,
Гризучись, ділять те, що він їм кинув,
Вужем повзуть, згинають втрое спину.

Петро СЛІПЧУК.

ДЛЯ ІСТОРІЇ

— Чому й досі не затерли німецьку назву цієї вулиці?
— А її і не будуть затирати...
— Як це?
— Залишать для історії...
— ?
— Тут же написано «Драпштрассе». Цією вулицею німці з нашого міста драпали...

ДОБРЕ СХОВАВСЯ...

Сигнал повітряної тривоги застав громадянина Зайченка на вулиці. Шукаючи захисту, він кинувся до першої ж будівлі.
— Ху... Здається, тут буде безпечно,—полегшено зітхнув він, і влігся під бензynosковищем.

СИЛА ЗВИЧКИ

— Скажіть, чого тут так довго стоїть поїзд?—нервово запитав на станції Мерефа пасажир кондуктора.
— Паровоз міняють...

— На що міняють?—схопилась, блиснувши очима, громадянка з третьої полиці і миттю зіскочила вниз, тримаючи клумок наготові...

ВИПУСК ХАРКІВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ

Малюнки С. Самума.

1941 року.

1943 року
(під час німецької окупації).

АБИ НЕ НІМЦІ

В одного колгоспника був хворий синок. Лежить він, горить увесь і маячить:

— Ой, тату, тату! Чорти до нас у хату лізуть!
— Нічого, синку, нічого,—заспокоює батько,—аби не німці.

О Р А К У Л

— Доведеться звернутись до дядька Фріца,—зітхаючи резюмувала фрау Шпек сімейну нараду. І вся родина одногласно погодилась з нею. Так, без дядька Фріца в цьому питанні ніяк не обійтись.

В усій величезній родині Шпеків та Вурстів дядько Фріц грав роль хатнього оракула, так би мовити, сімейної ворожки. Він завжди давав поради щодо майбутнього молодих Шпеків. Він завжди провіщав, що вийде з того або іншого юного паростка вурстівського роду, і він, як це не дивно, ніколи не помилявся.

Тепер, коли йшлося про майбутнє молодого Отто Шпека, порада дядька Фріца мала бути дорогоцінною: Отто одержав від самого фюрера багатий подарунок—чудову родючу землю на Україні. Він мав стати українським поміщиком.

А всім було відомо, що дядько Фріц аж десять років прожив у цій загадковій Україні, знав землю і людей.

Дядько Фріц мовчки вислухав довгі та плутані пояснення фрау Шпек, потім примружив ліве око, всміхнувся.

— То наш Отто їде на Україну? Буде поміщиком? Добре! На Україні я чув колись таке оповіданнячко: спитали раз цигана: «Цигане, цигане, що б ти зробив, як би тебе посадили царем?» А циган відповідає: «Вкраду сто карбованців та й втечу»...

Дядько Фріц замовк.

Фрау Шпек, роззявивши рота, чекала на продовження. Але продовження не було. Фрау Шпек нічого не зрозуміла.

— То ви радите, дядю?...—обережно спитав Отто, який був трохи розумніший за свою матір.

— Вкрадь якомога більше і тікай якомога швидше. Це й усе,—відповів сімейний оракул.

— Дурниці,—фукнула фрау Шпек, яка, мов сосиска, була нашпигована геббельсівською агітацією. —Україна наша— й завжди

буде нашою. Ти, мабуть, більше віриш більшовикам... Це не патріотично, Фріц! Розлючена фрау Шпек скотилася зі сходів, як чувал картоплі. Отто ледве встигав за нею.

— Ти поїдеш на Україну, Отто,—вирішила фрау Шпек. — Не треба слухати різні плітки... Й яку ковбасу, яке сало ти мені надсилатимеш! Хай вони всі з завидків луснуть. Незабаром фрау Шпек одержала від сина листівку.

— «Люба мамо,—писав син.—Дядько Фріц мав цілковиту рацію. Сала не буде. Тікаю. Твій Отто».

Фрау Шпек плакала, поки сусідкам не набридло її слухати. Потім пішла до сімейної ворожки.

— Ти мав рацію, цілковиту рацію, Фріц. Уяви собі: мій Отто тікає...

— Не плач, кузино,—сказав дядько Фріц флегматично. — Це ще величезне щастя для твого Отто, що він зміг виконати хоч другу половину моєї поради. Бо інші — не втекли.

Галина ГРАЧ.

В'ЇЗД ЗАБОРОНЕНО!

Малюнок І. Семенова

ПЕРЕЦЬ. — Давайте, не будемо!